

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการนิเทศการสอน และ ปัญหาการจัดการนิเทศการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน จำนวน 82 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 328 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด ซึ่งในแต่ละฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วรับคืนจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนจากแบบสอบถามที่ส่งไป 328 ฉบับ ได้รับคืน 303 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.38 จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 31- 40 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ และ

ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ อาจารย์การ 20 ปี ขึ้นไป ในปีการศึกษา 2537 ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติการสอน มากกว่า 24 คาบ ต่อ สัปดาห์ นอกจากนั้น เคยได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้จัดโดยใช้เวลา 1-3 วัน ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสัมมนาได้แก่ ความรู้ด้านเทคนิค และกิจกรรมการนิเทศการสอน

1.2 ครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้สอน ส่วนใหญ่ เป็นเพศชายอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันเป็นครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอน อาจารย์การ 10-14 ปี ในปีการศึกษา 2537 ครูวิชาการโรงเรียน และ ครูผู้สอนปฏิบัติการสอน มากกว่า 24 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนั้นส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการสอน แต่ก็มีบางส่วนที่เคยได้รับการอบรมสัมมนาเรื่องการนิเทศการสอน ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้จัดโดยใช้เวลา 1-3 วัน ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสัมมนาได้แก่ การดำเนินการนิเทศการสอนกับการจัดทำแผนการนิเทศการสอน

การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบ การนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

2. การเตรียมการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

2.1 การวางแผนการนิเทศการสอน

การวางแผนการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการดำเนินการจัดทำ แผนการนิเทศการสอน โดยมีการกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดการนิเทศการสอน สำหรับแผน การนิเทศการสอนที่จัดทำเป็นแผนการนิเทศการสอนประจำโรงเรียน นอกจากนั้นมีการสำรวจสภาพ ปัจจุบันปัญหาและความต้องการ เพื่อวางแผนการนิเทศการสอนโดยใช้วิธีการประชุมคณะครูทุกคนใน โรงเรียน และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ตามข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาการเรียนการสอน ส่วน บุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโดย มีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการด้านการเรียนการสอน

2.2 การเตรียมบุคลากรในการนิเทศการสอน

บุคลากรผู้ทำหน้าที่จัดการนิเทศการสอนได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งคุณสมบัติของผู้นิเทศการสอนจะพิจารณาจากประสบการณ์ด้านการสอนเป็นสำคัญ ส่วนการให้ความรู้แก่ครูผู้สอนใช้วิธีการประชุมชี้แจง และให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

2.3 การเตรียมงบประมาณและวัสดุสำหรับงานนิเทศการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่มีงบประมาณ แต่ก็บางโรงเรียนใช้เงินรายได้ของโรงเรียนในการจัดการนิเทศการสอน สำหรับการเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน โรงเรียนจัดทำเครื่องมือขึ้นใช้เอง ได้แก่แบบบันทึกการนิเทศและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน โดยเป็นผู้วางแผนการใช้เครื่องมือการนิเทศการสอน

2.4 การเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน เพื่อนำผลมาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดำเนินการ นอกจากนี้โรงเรียนมีการเตรียมเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศการสอนได้แก่ แบบบันทึกการนิเทศและได้กำหนดเวลาในการประเมินผลไว้หลังจากการดำเนินการนิเทศการสอน สำหรับครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการเตรียมการประเมินผลโดยทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศการสอน

3. การดำเนินการจัดการนิเทศการสอน

3.1 เทคนิคและกิจกรรมการนิเทศการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน และกิจกรรมที่จัดได้แก่กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน ผู้ที่ทำหน้าที่เยี่ยมชั้นเรียน คือผู้บริหารโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังจัดกิจกรรมอื่น ๆ อีกดังนี้

เทคนิคการนิเทศเชิงเน้นวัตถุประสงค์ ครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศโดยเน้นเพื่อพัฒนาในเรื่องการเรียงการสอน กิจกรรมสังเกตการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ สังเกตการสอนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียงการสอน กิจกรรมปรึกษาหารือ ครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่ ได้รับการนิเทศโดยปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม กิจกรรม

ประชุมก่อนเปิดภาคเรียนโรงเรียน ประชุมเกี่ยวกับเรื่องการจัดครูเข้าสอน กิจกรรมสนทนาทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่สนทนาทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนกิจกรรมการจัดป้ายนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมศึกษาคุณงาม โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดกิจกรรมศึกษาคุณงามตามความต้องการของครู

3.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการสอนในขั้นตอนการเตรียมการจัดการนิเทศการสอน ซึ่งมีการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการนิเทศการสอน โดยการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการนิเทศการสอนให้ครูศึกษาค้นคว้า และมีการส่งเสริมให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน โดยการชมเชยในที่ประชุม

3.3 การนิเทศติดตามการจัดการนิเทศการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศติดตามผลการจัดการนิเทศการสอน โดยใช้แบบสังเกต

4. การประเมินผลการนิเทศการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลการนิเทศการสอน ผู้ทำหน้าที่ในการประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ประเมินโดยวิธีสังเกตความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู และนำผลการประเมินผลการนิเทศการสอนนำไปใช้ในการวางแผนการนิเทศการสอน

ปัญหาการจัดการนิเทศการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

1. ปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอน

การวางแผนการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศการสอนในเรื่องการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ด้านการเตรียมบุคลากรในการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหา คือบุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการสอน ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน ในโรงเรียนไม่มีเวลาเพียงพอที่จะนิเทศการสอน

ด้านงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณเพื่อการนิเทศการสอน และบุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการ สร้างเครื่องมือการนิเทศการสอน

สำหรับการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ ขาดวิธีการ ในการรวบรวมข้อมูลในการประเมินผล

2. ปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน

โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอน คือ การนิเทศ ติดตามการนิเทศการสอนไม่ต่อเนื่อง ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอ ขาดสื่อและเครื่องมือ ในการ นิเทศการสอน ขาดงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการนิเทศการสอน

3. ปัญหาการประเมินผลการนิเทศการสอน

โรงเรียนส่วนใหญ่ ขาดสื่อและเครื่องมือประเมินผลการนิเทศการสอนที่เชื่อถือได้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอนและปัญหาการจัดการนิเทศการสอนใน โรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีข้อควรอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

1. การเตรียมการจัดการนิเทศการสอนและปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอน

1.1 การวางแผนการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการวางแผนการนิเทศการสอน โดยการกำหนดกิจกรรมรายละเอียดการนิเทศการสอน และจัดทำเป็นแผนนิเทศการสอนประจำ โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยพูน อาสนพาณิชย์ (2536) ศึกษาการดำเนินการ

ตามโครงการสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำปาง พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนการนิเทศการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนโยบายเร่งรัดคุณภาพ การประถมศึกษาโดยให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องชี้แจงเป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษา เพราะฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญมาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการแก้ปัญหา โดยชี้แจงอย่างเป็นระบบ

การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเพื่อวางแผนการนิเทศการสอน โดยใช่วิธีการประชุมสัมมนาคณะครูทุกคนในโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฮีซพูน อาสนพาณิชย์ (2536) พบว่า ทุกโรงเรียนที่เลือกการนิเทศแบบต่าง ๆ ของการนิเทศภายในมี การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โดยใช่วิธีการประชุมสัมมนาคณะครูในโรงเรียน ทั้งหมด ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความ ต้องการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาทำให้โรงเรียนทราบปัญหาที่ต้องการแก้ไข ได้อย่างชัดเจน ตรงตามความต้องการของครู เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการนิเทศการสอน

การกำหนดวัตถุประสงค์การวางแผนการนิเทศการสอนในโรงเรียน จาก ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวางแผนการนิเทศการสอน โดยใช้อัตราสภาพปัจจุบันปัญหาการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ พิมพ์ใจ นิสาวัดนานันท์ (2532) จากการศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่า การวางแผนการนิเทศการสอนโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์การวางแผนโดยใช้อัตราสภาพปัจจุบันปัญหาการเรียนการสอน สอดคล้อง กับ แฮร์ริส (Harris, 1985) ที่กล่าวว่า การกำหนดขั้นตอนในการวางแผนการปฏิบัติงาน (Planning process) การกำหนดจุดหมายและพัฒनावิธีการดำเนินการ จำเป็นต้องมีการศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ ต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา มีการวิเคราะห์ ปัญหา เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ขั้นตอนเหล่านี้ จะช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์มีความถูกต้อง โรงเรียนต่าง ๆ จึงควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ อย่างไรก็ตามผู้วิจัย เห็นว่า แม้ว่าการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอาจจะมีหลายวิธี แต่จะต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวครู และการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ ของการนิเทศการสอน และควรให้ครูมีโอกาสร่วมตัดสินใจในการกำหนดวัตถุประสงค์ด้วย

การมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอนของบุคลากร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอน โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาด้านการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคมใจ นิสาวัฒนานันท์ (2532) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน ซึ่ง สนั่นจิตร์ สุนทรทรัพย์ (2524) กล่าวว่า การให้บุคคลในหน่วยงานมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวางแผนนั้น นอกจาก จะให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของของแผนที่ดำเนินการแล้ว ยังทำให้คนไม่กลัวความเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอนด้วย เพื่อให้การทำงานมีความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของแผน เหมือนหนึ่งครอบครัวเดียวกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอนช่วยให้ครูมีขวัญและกำลังใจ ทุ่มเทให้กับการทำงานมากขึ้น

สำหรับปัญหาการวางแผนการนิเทศการสอนในโรงเรียน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขาดีลักษณ์ สัมคะเน (2533) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการวางแผนการนิเทศการสอน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรศึกษาเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารการศึกษาแล้วนำผลการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมาพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ถ้าประเด็นใดที่ต่ำกว่าเกณฑ์แสดงว่ามีปัญหา ดังที่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม (2537) เสนอแนะไว้ว่าการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบจุดที่โรงเรียนมีปัญหาหรือจุดที่ต้องการพัฒนา โดยมีตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จและเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทางวิชาการของโรงเรียนเป็นตัวกำหนดแล้วนำมาเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพ ก็จะสามารถบอกได้ถึงปัญหาของโรงเรียน เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศการสอนต่อไป

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียนในการวางแผนการนิเทศการสอนก็มีความสำคัญไม่น้อย เพราะถ้าการวางแผนการนิเทศการสอนกระทำโดยบุคคลคนเดียวและผู้ปฏิบัติไม่ได้รับรู้หรือมีส่วนร่วม ปัญหาที่มักถามมากก็คือ มีแผนแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน จากประสบการณ์ของผู้วิจัย ที่เคยปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท เห็นว่าบางครั้งโรงเรียนจัดทำแผนเพื่อสนองนโยบายต้นสังกัดเท่านั้น แต่ไม่ได้นำมาปฏิบัติจริง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน จึงต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติการนิเทศ

การศึกษา โดยให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการวางแผน ดังเช่นแนวปฏิบัติของ สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ซึ่งกล่าวว่า วิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน
มีความผูกพันร่วมมือกันด้วยดี ก็คือการให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมวางแผนการ
ดำเนินงาน

1.2 การเตรียมบุคลากรในการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน ได้แก่
ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ล่าควน เรือนริน (2531) พบว่า
โรงเรียนส่วนใหญ่มีบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่า
ภารกิจสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการนิเทศการสอนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ
อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528) เสนอแนวคิดไว้ว่าจุดเน้นในการ
บริหารโรงเรียนนั้น งานนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการบริหารและเป็นหน้าที่โดย
ตรงของผู้บริหารโรงเรียน ที่ต้องประกอบภารกิจทางการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ

ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ นิเทศการสอนตามภารกิจ
ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เพราะว่า ได้ผ่านการอบรมตามโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน
ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้จัดและมอบหมายภารกิจให้ผู้บริหารโรงเรียน
เป็นผู้ดำเนินการนิเทศการสอนในโรงเรียน

คุณสมบัติของบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอนในโรงเรียน จากผลการวิจัย
พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พิจารณาผู้นิเทศการสอนจากประสบการณ์ด้านการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ นิสาวีฒานันท์ (2532) พบว่า คุณสมบัติของบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศ
การสอน พิจารณาโดยตำแหน่ง มีประสบการณ์ และมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นที่ยอมรับของครูใน
โรงเรียนมาทำหน้าที่นิเทศการสอน สำหรับผู้วิจัยเห็นว่าการเป็นผู้นิเทศการสอนที่ดี นอกจากจะมี
ประสบการณ์ในการสอนแล้ว ผู้นิเทศต้องได้รับการยอมรับจากครูผู้สอนโดยเฉพาะด้านความรู้ความ
สามารถความฉลาดหลักแหลม แต่ไม่เป็นคนโอ้อวด ควรมีความสุภาพอ่อนโยน มีสัมมาคารวะ
ไม่เย่อหยิ่ง และต้องมีความอดทนสูง มีมนุษยสัมพันธ์ดี รู้จักครูผู้สอนทุกคนเป็นอย่างดี ผู้นิเทศจึง
จะทำงานบรรลุวัตถุประสงค์

การให้ความรู้แก่ครูผู้สอนด้านการนิเทศการสอน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเรื่องการนิเทศการสอนในโรงเรียนโดยการใช้วิธีการประชุมชี้แจง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ นิสาวัดนานันท์ (2532) พบว่า วิธีการให้ความรู้ครูผู้สอนด้านการนิเทศการสอน ดำเนินการโดยการประชุมชี้แจง ทั้งนี้ก็เพราะว่าการประชุมเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ให้แก่ครู แต่ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ความรู้ครูผู้สอนด้วยการประชุมชี้แจง อาจจะสะดวกเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น ซึ่งความรู้เรื่องงานวิชาการบางอย่างมีความซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ และยากแก่การปฏิบัติ เพราะฉะนั้นวิธีการให้ความรู้ครูผู้สอนจึงควรใช้หลายวิธี

การมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการสอนของครูผู้สอน จากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการสอน โดยร่วมเป็นกรรมการนิเทศการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของพิมพ์ใจ นิสาวัดนานันท์ (2532) พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนโดยเป็นกรรมการนิเทศการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน นับว่าเป็นผลดีในการจัดการนิเทศการศึกษา เพราะว่าจากผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าโรงเรียนสามารถจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงควรจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนโดยใช้บุคลากรในโรงเรียนให้มากที่สุด ทั้งนี้ก็เพราะว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันมีความรู้ความสามารถมากขึ้น ซึ่งพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทเพิ่มขึ้นทุกปี ผู้นิเทศภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ทุกระดับ จึงควรเป็นผู้นิเทศที่คอยสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถนิเทศตนเองได้

สำหรับปัญหาการเตรียมบุคลากรในการจัดการนิเทศการสอน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการสอน และปัญหาผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอที่จะนิเทศการสอน สอดคล้องกับ รายงานการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) อ้างในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (2536) ซึ่งศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัด พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหา บุคลากรไม่มีความรู้เรื่องการนิเทศ และบุคลากรต้องการให้จัดอบรมหรือประชุมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคนิค และทักษะการนิเทศการศึกษา แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในด้านการนิเทศการสอน เพราะจะทำให้เกิดความร่วมมือกันในการนิเทศการสอนในโรงเรียน และร่วมมือกันในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี การให้ความรู้แก่ครูผู้สอนจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ที่ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำการปฏิบัติการณ์นิเทศการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.3 การเตรียมงบประมาณวัสดุสำหรับการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณในการจัดการนิเทศการสอน แต่ก็ยังมีบางโรงเรียนใช้เงินรายได้ของโรงเรียน ส่วนการเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอนโดยจัดทำขึ้นใช้เอง และครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้เครื่องมือการนิเทศการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคม์ใจ นิศาวัฒนาพันธ์ (2532) พบว่า การจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณ แต่ใช้เงินรายได้ของโรงเรียนในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานต้นสังกัดอาจไม่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการนิเทศการสอนโดยตรงแต่งบประมาณที่โรงเรียนได้รับในแต่ละปีเป็นงบประมาณด้านวัสดุครุภัณฑ์ และที่ดินสิ่งก่อสร้าง เป็นส่วนใหญ่ซึ่งรวมเป็นเงินจำนวนมาก ดังนั้นเงินงบประมาณที่ให้โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมด้านวิชาการจึงไม่เพียงพอเนื่องจากมีโรงเรียนในสังกัดมีจำนวนมาก การใช้เงินรายได้ของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน จึงคิดว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ดี และยังมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สักจำนวนมากที่ไม่มีเงินรายได้ของโรงเรียน เช่นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนที่อยู่ไกลในถิ่นทุรกันดาร โรงเรียนเหล่านี้หน่วยงานต้นสังกัด ควรให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณด้านวิชาการเป็นพิเศษ

1.4 การเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอนเพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดำเนินการ มีการเตรียมเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศการสอน เป็นแบบบันทึกการนิเทศ และ ประเมินผลหลังจากการดำเนินการนิเทศการสอนแล้ว ส่วนครูวิชาการโรงเรียน และ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการประเมินการนิเทศการสอนโดยทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขียวลักษณ์ สัมคะเน (2533) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน โดยการเตรียมเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศการสอน เป็นแบบบันทึกการนิเทศ

สำหรับปัญหาการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดวิธีการในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ เพื่อประชุมและอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศการสอน หรือ ส่งครูไปศึกษาคูงาน ทั้งนี้เพราะว่าการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอนเป็นการเตรียม

เพื่อให้การประเมินผลการนิเทศการสอนมีความพร้อม และสามารถประเมินผลได้โดยมีความพร้อมทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ตลอดจนมีความพร้อมด้านเครื่องมือการนิเทศการสอนและสามารถประเมินผลได้ตามเวลาที่กำหนด การเตรียมการประเมินจึงเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่จะนำไปสู่การประเมินผลที่มีระบบ แบบแผน มีขอบเขต และทิศทาง เมื่อประสบปัญหาและอุปสรรคก็จะสามารถแก้ไขได้อย่างไม่ยากนัก

2. การดำเนินการจัดการนิเทศการสอน

2.1 เทคนิคและกิจกรรมการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมนิเทศการสอนที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัด ได้แก่ กิจกรรมการเยี่ยมชมชั้นเรียน สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่เยี่ยมชมชั้นเรียนได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ นิสาวัดนานันท์ (2532) พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการสอนโดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้เยี่ยมชมชั้นเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การเยี่ยมชมชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศเลือกใช้ตามความพร้อมของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถจัดได้ และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียน

กิจกรรมการสังเกตการสอนจากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการสังเกตการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ นิสาวัดนานันท์ (2532) และลำฉวน เรือนริน (2531) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมการสังเกตการสอนในห้องเรียน เช่น สังเกตพฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียน และการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการสังเกตการสอน เป็นกิจกรรมการสังเกตการทำงานจริงของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นกิจกรรมการสังเกตการสอน จึงเป็นกิจกรรมการนิเทศที่ดี เพราะการสังเกตการสอน เป็นการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากสังเกตการสอนจะทำให้ผู้รับการนิเทศนำไปปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเองให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้นิเทศต้องมีความรู้และทักษะในการนิเทศ กิจกรรมการสังเกตการสอนจึงจะมีประสิทธิภาพ

การนิเทศการสอนโดยใช้กิจกรรมปรึกษาหารือ จากผลการวิจัย พบว่า ครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศการสอนโดยกิจกรรมปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม

สอดคล้องกับแนวคิดของ สมิชาย มิตรมูลพิทักษ์ (2536) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม เป็นการสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีต่อกันก่อให้เกิดความใกล้ชิดมากขึ้น ส่งผลให้เกิดแนวความคิดร่วมกัน อันเป็นหนทางนำไปสู่การแก้ปัญหาในโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การให้คำปรึกษาหารือ จึงเป็นกระบวนการที่ต้องการความละเอียดรอบคอบ และคำนึงถึงความรู้สึกความเข้าใจของผู้มาขอคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจึงต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา รู้จักเข้าใจธรรมชาติของพฤติกรรมมนุษย์ เข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง และ ต้องรู้จักมองคุณภาพในการทำงานร่วมกันของเพื่อนครู

การนิเทศการสอนโดยใช้กิจกรรมการประชุมก่อนเปิดภาคเรียน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมการประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เรื่องที่ประชุมส่วนใหญ่ ได้แก่ การจัดครูเข้าสอน ทั้งนี้เพราะว่าการประชุมก่อนเปิดภาคเรียนนั้น เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเปิดภาคเรียน โรงเรียนจึงให้ความสำคัญในการประชุมครั้งนี้มาก ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวว่า การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เป็นการนัดหมายบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมาประชุมปรึกษาหารือ ชี้แจงสั่งการ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยเฉพาะการจัดครูเข้าสอน ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรจัดครูเข้าสอนตามความรู้และประสบการณ์ ความถนัด และความสมัครใจของครูผู้สอน

การนิเทศการสอนโดยใช้กิจกรรมสนทนาทางวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมสนทนาทางวิชาการ เรื่องปัญหาการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะว่าการสนทนาทางวิชาการนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีความสำคัญ หรือเป็นเรื่องที่กลุ่มให้ความสนใจเหมือนกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การสนทนาทางวิชาการต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจึงจะสามารถใช้กิจกรรมนี้ช่วยเหลือครูได้ เพราะในการสนทนานั้นจะต้องมีผู้นำสนทนาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการโน้มน้าวผู้ร่วมสนทนาให้ได้ประโยชน์ทางด้านวิชาการ

การนิเทศการสอนโดยการศึกษาดูงาน จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ จัดกิจกรรมศึกษาดูงานตามความต้องการของครู สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ เสาวลักษณ์ สมคะเน (2533) พบว่า ด้านการนิเทศการสอนโดยการศึกษาดูงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดการศึกษาดูงานนอกสถานที่ มีการคัดเลือกครูไปศึกษาดูงาน ดูสถานที่หรือโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนดีเด่นและไปดูการสาธิตการสอน เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาดูงานต้องอยู่บนพื้นฐานของสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ในการพัฒนาครูจึงจะมีประโยชน์และมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะครูได้พบของจริงเป็นการได้รับประสบการณ์ตรง

ปัญหาเกี่ยวกับเทคนิคและกิจกรรมการนิเทศการสอน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดสื่อและเครื่องมือการนิเทศการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการขาดสื่อและเครื่องมือในการนิเทศการสอน นับว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเพราะจากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนหลายอย่าง และในชุดฝึกอบรมก็มีตัวอย่างสื่อและเครื่องมือการนิเทศการสอนอยู่บ้าง แต่ก็คงไม่เพียงพอ ในเรื่องนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ความสำคัญของสื่อและเครื่องมือการนิเทศการสอนอยู่เสมอ จึงได้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ส่งไปให้โรงเรียนได้ศึกษาครบตามกิจกรรมที่กำหนดและยังมีคู่มือดำเนินการนิเทศภายในของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่งไปให้โรงเรียนได้ศึกษาอีกด้วย เพราะฉะนั้นถ้าโรงเรียนศึกษาเอกสารที่ส่งไปให้ ปัญหาเรื่องสื่อและเครื่องมือการนิเทศการสอนดังที่กล่าวมาข้างต้นคงจะคลี่คลายลงได้บ้าง แต่ถ้าเปรียบเทียบจำนวนเอกสารที่ส่งไปกับจำนวนครูก็ยังนับว่ามีน้อย โรงเรียนควรร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนจัดสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศการสอน เพราะกลุ่มโรงเรียนมีงบประมาณในการสร้างสื่อ ซึ่งเป็นงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดสรรให้กลุ่มโรงเรียนทุกปีเพื่อสร้างสื่อ และควรมีการจัดอบรมแก่บุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนให้สามารถสร้างสื่อและเครื่องมือ ในการนิเทศการสอนได้มาตรฐานเพื่อจะได้นำไปใช้ในโรงเรียนของตนเอง

2.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการสอน ในขั้นตอนการเตรียมการนิเทศการสอน มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ด้านการนิเทศการสอน โดยการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมาให้ครูศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพันธ์ใจ นิสาวัดนานันท์ (2532) พบว่า วิธีส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการนิเทศการสอนคือ การจัดหาหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนให้ครูอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู จึงได้ผลิตเอกสารเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ส่งให้โรงเรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นมา นอกจากนั้นโรงเรียนได้รับเอกสารจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และหน่วยงานอื่น ๆ เอกสารเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีประโยชน์ที่ครูควรศึกษาค้นคว้า เพื่อเพิ่มพูนความรู้

สำหรับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการชมเชยในที่ประชุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณี ชาญชิต (2534) พบว่า ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการชมเชยในที่ประชุม ทั้งนี้ เพราะว่าการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ทำให้มีผลดีต่อการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยเห็นว่าการส่งเสริมกำลังใจ เป็นกระบวนการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศให้เป็นไปตามที่คาดหวัง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศจะมีความคงทนถาวรเพียงใด ขึ้นอยู่กับขวัญและกำลังใจของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร จึงควรมีการให้ขวัญและกำลังใจอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามการให้ขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งที่ครูต้องการ จึงควรมีหลักการให้ขวัญและกำลังใจเพราะบุคคลแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน เช่น คนเงียบ ๆ ต้องการเพียงคำชมตัวต่อตัว คนบางคนต้องการให้พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ แต่คนบางคนชอบให้ประชาสัมพันธ์ให้คนอื่นทราบ หรือ กล่าวยกย่องชมเชยในโอกาสที่ประสบความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าการให้ขวัญและกำลังใจ ต้องมีเทคนิคและต้องปฏิบัติอย่างรอบคอบชาญฉลาด การส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศการสอนจึงเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนต้องร่วมมือกัน ซึ่งควรมีการจัดประชุมชี้แจงในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันให้ครูมีความรู้สึกว่าคุณคือบุคคลที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน ความภูมิใจอันนี้ จะทำให้ครูมีกำลังใจในการทำงาน

2.3 การนิเทศติดตามการจัดการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ นิเทศติดตามผลการจัดการนิเทศการสอนโดยใช้แบบสังเกต และพบปัญหาว่าการนิเทศติดตามไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขาวลักษณ์ สัมคะเน (2533) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าการนิเทศติดตามเป็นการติดตามการปฏิบัติการตามโครงการว่ามีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรเพื่อช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรแจ้งให้ครูทราบก่อนการนิเทศติดตาม และดำเนินการตามแผนการนิเทศติดตามที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง ส่วนปัญหาการนิเทศติดตามไม่ต่อเนื่องอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการนิเทศติดตามคนเดียว ไม่มีเวลาเพียงพอ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศประจำโรงเรียน และดำเนินการนิเทศติดตามในรูปคณะกรรมการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน ส่อมเป็นผลดีต่อการจัดการนิเทศการสอน

3. การประเมินผลการนิเทศการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน ผู้ทำหน้าที่ประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และประเมินผลโดยใช้วิธีการสังเกต การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู และนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการนิเทศการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ นิสาวัดานันท์ (2532) และ เขาวลัทธิ สัมคะเน (2534) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการประเมินผลการนิเทศการสอน ใช้การสังเกตความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ซึ่งกล่าวได้ว่า การนิเทศการสอนเป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศ นิเทศครู เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้น สำหรับการประเมินผลการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้จัดการนิเทศการสอน ก็ควรเป็นผู้ประเมินผล ดังที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528) กล่าวว่า การประเมินที่เหมาะสม น่าจะเป็นผู้ประเมินภายนอก เพราะจะลอคอคติ และถ้าจะให้คิผู้ประเมิน ควรเป็นทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนหรือผู้ประเมินทั้งภายนอกและภายใน

สำหรับปัญหาในการประเมินผลการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ขาดสื่อและเครื่องมือที่เชื่อถือได้ ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาการประเมินเป็นปัญหาที่สำคัญที่จะต้องเร่งรัดแก้ไขโดยด่วน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดประชุมอบรมเกี่ยวกับการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศการสอน เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในโครงการต่อไป อย่างไรก็ตาม การนำเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศการสอนไปใช้ผู้นิเทศจะต้องไตร่ตรองเลือกใช้ให้เหมาะสม ดังที่ กิติมา ปรีดีฉิลก (2532) กล่าวว่าไว้ว่า การเลือกเครื่องมือประเมินผลการนิเทศการสอนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และสำคัญ ย่อมขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการประเมิน จุดหมาย หลักเกณฑ์ และ ค่าความเที่ยงตรงที่ต้องการ การเลือกเครื่องมือควรจะต้องเลือกโดยอยู่บนพื้นฐานคุณสมบัติที่ดี คือมีความเป็นปรนัย มีความเชื่อถือได้ เที่ยงตรง ง่ายต่อการจัดทำ และการให้คะแนน เสียค่าใช้จ่ายน้อย และให้ผลตามต้องการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัย
ขอเสนอแนะดังนี้

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนในโครงการ ด้วยการจัดประชุมอบรมให้ความรู้ แก่บุคลากรในโรงเรียน ให้มีความสามารถจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมากขึ้น
2. ควรมีการประชุมสรุปผลการดำเนินการตามโครงการ และให้โรงเรียนที่จัดการนิเทศการสอนได้ดี นำเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่ให้โรงเรียนอื่นได้ทราบ
3. ควรมีการขยายผลโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในไปยังโรงเรียน อื่น ๆ
4. ควรมีการเผยแพร่เอกสารการนิเทศการสอน ให้โรงเรียนในสังกัดนำไปเป็นคู่มือในการปฏิบัติการณ์เทศการสอน

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

1. ควรมีการนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการอย่างสม่ำเสมอ
2. ควรมีการคัดเลือกโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการนิเทศการสอนได้ดีเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่น เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดและโรงเรียนอื่นมาศึกษาดูงาน
3. ควรมีการสนับสนุนส่งเสริม ในด้านการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการสอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องการนิเทศการสอนให้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน

โรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองด้านการนิเทศการสอนของครูเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างโรงเรียนในโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน กับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าโครงการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์